

Nr 181.

Av herr **Wagnsson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.*

I propositionen nr 154 angående anslag till avlöningar vid de allmänna läroverken m. fl. har departementschefen å sid. 53 anfört bland annat följande:

I nuvarande statsfinansiella läge torde upprättande av nya statliga läroanstalter eller överhuvudtaget utbyggnad av det statliga undervisningsväsendet som regel icke kunna ifrågakomma. Motsvarande restriktioner böra i det hela gälla jämväl beträffande det statsunderstödda högre kommunala undervisningsväsendet. I överensstämmelse härmed utgår jag från att tillstånd till upprättande av nya statsunderstödda högre kommunala skolor tills vidare i allmänhet icke skola av Kungl. Maj:t lämnas. Från nämnda regel skulle jag dock vilja särskilt göra det undantaget, att ombildning av yrkesbestämd högre folkskola till praktisk mellanskola bör kunna medgivas, om vid prövning av i sådant hänseende gjord framställning förutsättningarna för en dylik ombildning befunnits särskilt gynnsamma.

Av det anförda synes framgå bland annat att högre folkskolor i nuvarande krisläge i regel icke skulle kunna ombildas till kommunala mellanskolor.

De flesta högre folkskolor, som inrättats under senare år, äro organiserade efter samma principer som de kommunala mellanskolorna. De arbeta i regel efter samma tim- och kursplaner som de kommunala mellanskolorna, och när de nått full utveckling, d. v. s. omfatta fyra årsklasser, äro de färdiga att ombildas till kommunala mellanskolor. Vad som fordras för denna ombildning är att skolorna äga tillfredsställande lokaler, undervisningsmateriel m. m., att de med gott resultat sänt åtminstone någon årskull elever såsom privatister till realexamen samt att de i övrigt skötts till belåtenhet. Fördelen för en skola att förändras till kommunal mellanskola ligger framförallt däri, att skolan erhåller examensrätt och att dess elever därigenom slippa sändas till en annan skola — i regel liggande på annan ort — för att undergå privatistexamen och utsättas för de psykiska påfrestningar och de ekonomiska uppoffringar, som en sådan examen medför i jämförelse med en examen inom den egna läroanstalten.

En del högre folkskolor äro nu färdiga att ombildas till kommunala mellanskolor. De kommuner, som ansvara för skolorna, hava fullgjort sina skyldigheter i fråga om skolbyggnader m. m. och hava givetvis räknat med att skolorna under den närmaste tiden skulle bliva kommunala mellanskolor och erhålla den efterlängtdade förmån, som examensrätten innebär. Säkerligen skulle det medföra en stor besvikelse för dessa kommuner, om de nu trots sina fullgjorda skyldigheter mot skolan skulle nödgas att under kanske flera år sända eleverna till annan ort för att avlägga realexamen.

Kostnaderna för ombildning av en högre folkskola till kommunal mellanskola äro icke stora. Statsbidraget utgår efter samma grunder till båda skolformerna. Lärarlönerna äro i det stora hela desamma. I det fall att en lärare är adjunktskompetent äger han dock vid kommunal mellanskola rätt till en lön, som ligger två lönegrader högre. Vidare är rektorsarvodet något högre vid en kommunal mellanskola än vid en högre folkskola.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen ville förklara hinder icke möta att högre folkskola under nästkommande budgetår må kunna förändras till kommunal mellanskola, därest skolan fyller de krav, som anses böra ställas för sådan ombildning.

Stockholm den 1 april 1940.

Ruben Wagnsson.
